

EL CAMI

SETMANARI VALENCIANISTA

L'ensenyament en U. R. S. S. és donat en 70 llengües. 72 nacionalitats de l'Unió Soviètica tenen llur alfabet.

(La Littérature Internationale 1933 núm. 2-3, pàgina 233)

Any III Número 103 VALENCIA 24 DE FEBRER DE 1934

Llibertat, meta llunyana

No diem cap novetat si afirmem que la Humanitat es troba en plena descomposició. El panorama del món per a l'espectador imparcial és aterrorador. Un vent de follia passa per la civilització. La violència és la única llei de les multituds exasperades. Tots els grans ideals humans són hui en quiebra. L'esdevenidor s'anuncia amb tràgics resplandors d'incendi.

Per molt optimistes que vulgarem ser, hem de convindre que el món atravesava moments difícils, prenyats de negrures. Què serà de la civilització clàssica? Davant els desastres que presenciem en esta hora amarga, seria una insensatesa empenyar-nos en vore rosades perspectives tot tancant els ulls a la realitat ambiental.

La Humanitat es troba abocada a disjuntives tràgiques. Reacció o dissolució. Reacciona el món, o la societat humana va a sofrir una tremenda regressió que la portaria als barboteigs d'èpoques remotes.

Els que tenim arrejat en el fons de la nostra ànima els grans ideals que fan possible la convivència social, contemplem amb infinita amargura la esterilitat dels esforços que en totes les èpoques, esperits selectes han realitzat per orientar l'home cap al respecte mutu, cap a la tolerància civilitzada, cap a la llibertat, en suma.

Perquè el desgavell ara existent l'atribuim, sobre tota altra causa, al desprec i a l'home té per este sagrat ideal, malgrat mai s'haja predicat tant en nom d'ell ni haja estat escarnit i vilipendiat tan sovint per els mateixos que diuen defensar-lo.

Nacions amb desmesurades apetències imperialistes, organitzacions i sistemes polítics que tenen per suprem fi l'ambició dels que no compartixen les seues concepcions. Entre els mateixos individus, el despotisme i la intolerància en les seues relacions. Egoisme, violència, brutalitat, negociació pràctica —i encara teòrica, en alguns casos— del sagrat principi de llibertat. I és trist constatar quan ineficaces

resulten tots els esforços dels que, com nosatres, representen tot el contrari d'això concepte brutal, egoista, primitiu, de l'home i de la societat. Dins nostre reduït cercle polític tenim l'experiència d'eixa trista realitat. Malgrat ens siga dolorós confessar-ho, cap modificació hem conseguit en els costums polítics del nostre poble.

Front al despotisme i el "canibalisme", nosatres continuarem postulant nostre ideal de llibertat no estafeta, seguirem advocant per el respecte a totes les idees, per les maneres civilitzades que facen possible la convivència, tant d'hòmens com de pobles; seguirem anatematitzant els procediments de violència per a imposar la força brutal dels poderosos als febles i els humils.

No ha arribat el món a les seues meravelloses conquestes de la ciència i del pensament, per a què, a hores d'ara, sucumbixquen a la irrupció dels barbans moderns que gosarien retrotraure la humanitat a les èpoques primitives, en què la família humana era una cosa inarticulada i embrionària, òrfena d'ideals de solidaritat i esclava dels apetits primaris de la vida.

Els que estímem els fruits de la civilització, com els guanys que l'home ha conseguit, inlassablement, sobre la Natura i l'esperit humà, hem de defensar la llibertat com l'únic mitjà de fer possible la continuació de la història de la Humanitat, que hui consciències pertorbades volen estroncar. El món trobarà la seua segura via cap al perfeccionament i la possible felicitat humana, imposant —per paradoxa!— a tots, l'imperi de la llibertat, que farà als individus aptes per al Bé, i als pobles, capaços de continuar i superar la seua pròpia història, fent a l'ensens possible l'existència d'eixe internacionalisme fraterno que molts busquen per el camí de la destrucció i de la mort.

Mentre així no siga, Déu sap a quins abismes de tenebra estarem abocats.

DANIEL TOSSAL

El rei dels belgues, Albert I, mort en un accident

I. El càrrec de Cronista de la "província" deu desempenyar-lo el mateix que ho siga de la ciutat.

II. Elecció per totes les Associacions culturals.

III. Sanchis Civera, Almela Vives, Pizcueta, Maximilia Thous o altres senyors que no sé com es diuen.

V. Calvo Acacio.

I. El càrrec de Cronista de la "província", actualment encara vacant, deu conservar-se i proveir-se. Esta afirmació la funde en dos motius: Primer, per conservar la tradició. Segon, perquè la nostra ciutat i País Valencià aparega com un poble espiritual; és a dir, no preocupat assolés de la materialitat, però a més a més, dels seus valors morals. El medi més eficaç per a mostrar la seua espiritualitat està proveïnt i creuant els càrrecs que simbolisen els nostres valors espirituals i morals. D'atra manera apareixerem com un poble improvisat (de nous rics), sense història i sense tradició. I per tant amb un present buit, sense contingut diferencial i característic. I per tant amb un pervindre buit, sense interès ni atractiu, sense poder influenciar la estructuració nova, ni ofrenar orientacions culturals nostres a la societat naixent ara.

II i III. Per a la designació de Cronista de la ciutat trobe bons dos procediments: Primer, democràtic. Segon, aristocràtic. Explicaré açò. El procediment democràtic consistix en triar a una persona destacada per la seua obra ja realitzada i prou coneguda de tots per la seua tasca feta fins ara. En este cas sabem lo que el Cronista ha segut capaç de fer; però probablement també lo que ja no serà capaç de fer d'ara en avant. Per a triar persones d'esta categoria voldria jo que es formara una Comissió integrada per un representant de cada centre cultural de València (la Facultat de Filosofia no deu mancar), presidits per l'Ajuntament o la Diputació. Tots reunits triar, per majoria de vots, al Cronista.

El procediment aristocràtic consistix en triar, no a una persona destacada per la seua obra ja feta, no a cap personatge, no a cap figura consagrada, però a un jove la obra del qual siga en potència grandiosa. En este cas probablement sabrem lo que el Cronista serà capaç de fer d'ara en avant. Un

Eduard Martínez Ferrando

Impressions parlamentàries

L'evident posició inestable del Govern i la mica d'obstrucció socialista, fa que el Parlament acue a pura pèdua. Cap projecte de llei important és discutit de manera seriosa. Es per eixa raó que es plenen les sessions de precís i preguntes, interpellacions i proposicions incidentals. El problema escolar, concretat a la dissolució de la F. U. E., dona lloc a un debat que ha pogut fer caure al Govern. Fón rebutjada la proposició dels tradicionalistes per 15 vots de diferència. Més tard, els senyors Chapaprieta, Vidal, Guardiola i Villalonga invitaren al Ministre d'Hisenda a proveir al país d'un pressupost. Malgrat tot —día el senyor Villalonga—, no és tan important fer-lo ràpidament com que el seu contingut siga eficient, renovador i modern. D'una manera

gris i desarticulada resposgué el senyor Lara. Cinc, deu hores dedicades a si els serveis de Sanitat deuen radicar al Ministeri de la Governació o Treball. Deu, vint votacions nominals exigides per els socialistes.

Díficilment qui desitge la perdurabilitat del sistema parlamentari pot acudir a estes actituds. Els socialistes diuen que a les Corts Constituents 'els radicals també feren l'obstrucció i que llur actuació fón aleshores absurda, anticivil, antidemocràtica, censurable. En vista de lo que ara ells, els socialistes, fan lo mateix. ¿Voleu una reacció més típicament espanyola? Lo que tu fas està mal, però jo fas lo mateix.

Siga com siga, l'espectacle és ben lamentable.

OBSERVER

jove estudiós, preparat amb totes les ferramentes necessàries per al seu treball; que sàpia manjar els mètodes moderns d'investigació i amb l'esperit jove, entusiasta i evolutiu. Encara que la seua obra present siga molt reduïda, pot mostrar-nos una qualitat sobreeixint que ens el presente com una esperança fecunda. Els seus entusiasmes juvenils serien estimulats per la possessió del càrrec i l'espentarien amb força romàntica al treball.

Per a triar la persona caldria que dos o tres mestres en història i llengua valencianes designaren a l'Ajuntament i Diputació un parell de noms que tingueren les qualitats esmentades.

En els dos casos deu ser nomenada una persona que siga tant valencianista com

Francesc Alcayde Vilar.

I. Cal suprimir-lo i crear —acord interprovincial, de Mancomunitat de províncies o d'Estatut Regional— el de Cronista del País Valencià.

II. El de concurs, o bé oposicions; tenint en compte que els esmentats càrrecs haurien de ser retribuïts, per tal que els cronistes tingueren, entre altres quefers, l'obligació ineludible d'escriure la Crònica diària de la ciutat i del País Valencià.

III. Aquelles que a llurs mèrits, prestigis i autoritat unixquen aptituds, no sols d'investigadors del passat, sinó d'historiadors del temps present i el coneixement perfecte de la llengua valenciana, puix crec indispensable:

Que el de Cronista no siga tan sols un càrrec honorífic.

Que els cronistes facen la crònica diària de la ciutat i del País Valencià.

I que les Cròniques s'escriuen en llengua valenciana.

Miquel Duan de València.

I. Que es restablixca lo més prompte possible.

II. El d'estricta justícia.

III. En J. Sanchis Civera. En Salvador Carreres Zacarés.

En Francesc Martínez i Martínez. Ferran Llorca.

I. Hauria de proveir-se.

II. Un concurs..., si això pot ser fet amb justícia; o una designació, oint primer a les entitats culturals valencianes.

III. Sanchis Sivera, Salvador Carreres, Cebrían Ibor, F. Llorca...

Ed. L. Chavarrí.

I. Entenc que hauria de proveir-se el càrrec, sempre que fóra efectiu i no figuratiu.

II. La designació de Cronista o Cronistes de la ciutat i "província" deu fer-la cada Corporació o les dos d'acord, tenint en compte que el caràcter cultural del càrrec requerix condicions especials en l'elegit.

III. Creem en condicions per a exercir el càrrec o càrrecs, entre altres, a En Salvador Carreres, En Nicolau Primitiu i En Francesc Martínez Martínez.

J. Sanchis Sivera.

I. Sóc partidari de que siguen cubertes les places de Cronista, tant de la ciutat com de la "província".

II. Respecte al procediment per a nomenar-los, crec que les corporacions oficials deuen prescindir de indicacions i influències polítiques i elegir als que siguen proposats o aconsellats per les entitats culturals i valencianistes, no devent mancar l'opinió de Lo Rat-Penat, Centre d'Actuació Valencianista, Ateneu Científic i Centre de Cultura Valenciana.

III. Els dos valencians que reunixen les millors condicions per als càrrecs de Cronistes de la ciutat i de la "província", són els senyors En Josep Sanchis i Sivera i En Salvador Carreres i Zacarés.

Rafel Raga Miñana.

La Direcció d'EL CAMI m'ha fet l'honor de demanar-me el meu parer, ben humil, quant a les tres qüestions plantejades, i posat que he de respondre a l'enquesta, he de fer una declaració prèvia: potser la circumstància de no residir actualment a la ciutat de

(Passa a la segona)

EL CAMI - 1

Els cronistes de València

PREGUNTES

I. El càrrec de Cronista de la "província", actualment encara vacant, ¿es deuria suprimir o, per el contrari, hauria de proveir-se?

II. Quin procediment hauria de seguir-se per a la designació de Cronista o Cronistes de la ciutat i "província"?

III. Quines persones considera vosté les més indicades per a ocupar els càrrecs de Cronistes?

I. No parlo del que es referix a la "província", puix que esta no la reconec, encara que entenc que tot càrrec cultural deu subsistir, més encara quan és sols honorífic i no retribuït. Parlem només del de Cronista de la ciutat.

II. Molt senzill: deurien reunir-se en sessió quants ací hagen publicat el més elemental fascicle sobre Història

de València i elegir, per majoria de vots, al que cregueren més apte i digne.

III. Les que compten major nombre de monografies històriques al seu haver d'autors i s'hagen fet oreditors, a més, per la resta de les seues prendes personals, a l'afecte i respecte dels seus compatricis, vivint sempre entre nosatres. Si per mi fóra, conseylla que sóc tot sinceritat, el meu vot seria ara, puix no entre en l'enverinat pleit de dretes i esquerres i només em guia l'afany per València, per a l'Ilm. Canonge d'esta Basílica, En Josep Sanchis Sivera, i demà per a En Ferran Llorca, En Salvador Carreres Zacarés, En Nicolau Primitiu Gómez, En Francesc Martínez i Martínez, baró de Sant Petriño, etc., per ser més jòvens que el qui proclame en primer lloc i té, com condició abans, major número d'obres escrites.

ELS FETS DE LA SETMANA

17. El restabliment de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre motiva una nota de protesta per part del Govern de Catalunya, per considerar aquell contrari a l'Estatut.

19. A Andújar xoquen l'express de Sevilla i el tren que regresava a Andalusia, produint deu morts i quaranta ferits.

20. El Parlament reprén les seues tasques després de les vacances.

★

15. El Govern Doumergue es presenta a la Cambra, la qual li atorga la confiança per 377 vots de majoria. S'ajornen les interpel·lacions fins haver aprovat el pressupost.

Ha estat publicat el memoràndum francès lliurat al Govern de Berlín sobre el desarmament.

16. La Cambra francesa acorda el nomenament d'una Comissió d'enquesta per l'afer Stávisky.

Les notícies oficiosas asseguren que a Austràlia la resistència socialista s'ha acabat.

17. França, Anglaterra i Itàlia han

publicat una nota afirmant la necessitat de mantindre la independència i la integritat d'Austràlia, de conformitat amb els tractats.

El representant Anglès senyor Eden conferència a París sobre el problema del desarmament.

18. A conseqüència d'un accident de muntanya ha mort el rei Albert de Bèlgica.

20. Han quedat acabades les negociacions de la delegació espanyola per a un acord comercial amb França.

21. Ha estat assassinat M. Prince, un dels magistrats que intervinien més activament en l'afer Stávisky.

El ministre britànic Lord Eden sosté un canvi d'impressions amb Hitler sobre el problema del desarmament.

22. El soterrar del rei Albert ha constituït una gran manifestació de dol.

Ha estat assassinat el famós general Sandino, heroi de la independència de Nicaragua.

Per 469 vots contra 123 la Cambra francesa aprova els pressuposts presentats pel Govern.

(Ve de la primera)

València m'amaguen una sèrie de detalls que, altrament, podria o no tenir en compte. Feta esta declaració que salvaguarda possibilitats de desentonar, per atra banda veig que això em permet donar més objectivament el meu parer.

I. Crec que no hi ha raó per mantenir un càrrec de "Cronista de la província" amb este títol ni cap altre referent a l'entitat purament administrativa que es diu "província de València". Fonament el meu parer en què, així com per raó de l'administració central ha d'haver càrrecs administratius lligats a la susdita entitat, en un ordre com és el dels estudis històrics no pot comptar gran cosa una entitat que tot just ara acaba de fer un segle, i estos cent anys no han fet més que palesar bon número de projectes de reformes i d'esmenes i contrasemes. En veritat el "Cronista de la província" hauria de reduir la seua activitat a historiar un període de cent anys que no són, ningú no ho ignora, els més gloriosos de la història d'Espanya. Si, contrariament, hom diu que la missió d'un "Cronista de la província de València no es deu limitar als cent anys darrers, aleshores ens trobarem que no podrà fer una història articulada i completa, sinó que intentarà historiar amb criteri d'esquarterament, i esmicolat, un territori de formació complexa, impossible de comprendre sense les altes terres del seu nord i del seu sud. Si, darrerament, hom creu que un "Cronista de la província" deu historiar el moment present i el futur o esdevenidor, llavors trobaríem a mancar la relació de causa a efecte; deu interessar més trobar qui

faça la història d'ahir que no la de hui sol.

II. Desaparegut, consegüentment, el càrrec de "Cronista de la província", aleshores s'hauria d'estudiar el procediment d'aconseguir la màxima eficàcia en l'elaboració de la història valenciana. El càrrec de Cronista del Regne de València (o València, o País Valencià) no hauria de ser solament honorífic, ni vitalici; més encara, potser convindria que no fóra unipersonal. En temps passats la ciutat podia encarregar escriure la seua història i la del Regne a una sola persona; davant el progrés de les ciències històriques, cal un esperit nou i més eficàcia que sols pot aconseguir la corporació i la col·laboració. No cal, però, crear res de nou, sinó aprofitar el que hi ha, susceptible de ser innovat: dotar adequadament el Centre de Cultura Valenciana, fer-ne un òrgan amb possibilitats econòmiques, aconseguir l'Institut d'Estudis que li cal a València, acoblar en ell les poques societats de cultura valenciana que hi ha en el Regne tot, i conservant cada una la seua independència, posar en íntim contacte este òrgan amb els altres semblants de terres històricament lligades a València, atorgant-li una valor més oficial, i així, llavors, hauríem aconseguit la corporació tècnica, allò que podríem dir la "Acadèmia de la Història" de València, lliurada a la recerca continua i amb l'obligació de fer història si els Ajuntaments i Diputacions s'imposaven la obligació de mantenir-la.

El tema, senyor Director, és temporal. Així com en qüestions de codificació de la llengua castellana no és el Govern que se'n cuida, sinó l'Acadè-

mia de la Lengua, caldria avesar el nostre públic a vote en el Centre de Cultura Valenciana, en potència o en acte, l'òrgan amb adequació tècnica per a ser l'eficàcia cronista de la València històrica, que no és ni la ciutat ni la "província".

III. Caldria aconseguir que cap persona tècnica i amb mèrits, de qualsevol estat o condició, ciutat o poble, no restés fora de la susdita entitat; i si esta té possibilitat pel sufragi — o qualsevol altre mitjà eficaç, de triar el seu president i càrrecs, qui dubta que igualment podria nomenar la persona o persones que haguessen de presentar ja feta, en un moment donat, la història del País?

La tria d'una persona de cap manera fóra mai un problema, quant als mèrits, en una terra com València, on els erudits de debò han treballat sempre per l'únic mòbil de l'ideal i de manera isolada en mig d'una gran massa indiferent, si no hostil, salvat sempre el reduït públic fidel, fins el sacrifici, a l'esperit secular.

F. Mateu i Llopis.

★

I. Deu proveir-se.
II. Lliure elecció de les Corporacions provincial i municipal, prèvia la formació per les respectives Comissions de Personal, d'una terna per a cadascú dels expressats càrrecs, tenint en compte els mèrits contrets pels que les integren.

III. La meua qualitat de funcionari i l'amistat que m'unix amb les persones que considere aptes per a desempenyar el repetit càrrec, m'impedix constatar a la pregunta que es formula.
Joan Boix i Vila.

Arxiver-Bibliotecari de l'Excm. Ajuntament.

Actuació Valencianista

Per completar la col·lecció del periòdic valencianista, ja desaparegut, *Acció Valenciana*, ens manquen els números 1 i 2, deficiència que publicarem per si hi ha algun amic que els tinga i vullga fer-nos el favor de cedir-nos-els.

També anunciem que tenim números duplicats de l'esmentat periòdic, que estan a disposició dels col·leccionistes que els hi manquen. Els números de que disposem són els 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 i 24.

Associació Protectora de la Ensenyança Valenciana

CURS D'ORTOGRAFIA VALENCIANA PER CORRESPONDÈNCIA

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana obri un curs de llengua valenciana per correspondència i absolutament gratuït.

Els ciutadans que vullguen matricular-se, solament hauran d'adreçar una carta a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana, a nom del president, Antoni Tarín, carrer del Poeta Quintana, número 7, sol·licitant llur inscripció, indicant nom i cognoms, professió i edat i trametent una peseta amb cinquanta cèntims, import del llibre de lliçons que li serà servit abans de començar el curs.

Es permanent el temps de matrícula i començament del curs fins no s'avise en sentit contrari.

València 20 de febrer de 1934.—El president, Antoni Tarín.

EL CAMI, número solt, 15 cts.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Trimestre..... 2'25
Semestre..... 4'50
Any..... 9'00

NICOLAU SALMERON, 13

LLEGINT PERIODICS

UN FILL DE "LA MORTA VIVA"

Amb este títol, Enric Soler Godes parla als lectors de *La Publicitat* de Lluís Cebrian Mezquita:

"Un a un, aquells hòmens representatius d'una època de colls planxats, levitons i copes altes, d'amadores i trobaires, d'un romanticisme envascat i florit, han anat desapareixent.

Amb ells, quantes coses marxen! L'orxata encara era nostra; les taronges eren un riu d'or; la gent prenía xocolata amb ensaïmada i fumava tabac; les falles tenien una intenció sorruda i infantil; les mules trotaven per sobre l'empedrat de València; les festes de juliol duraven tres dies; s'oïen més traques, i amb un grapat de xavalla hom s'atipava del que volia.

El valencianisme era una cosa íntima amb un caire familiar: Lo Rat-Penat fea — i fa — aquelles vetlles per als socis i famílies d'aigua amb bolados, pianet i cantorela, versets a la Verge dels Desamparats, i com a fi de festa, un sàinet ple de llauradors, barraques, "albaes", pintes i faldes ramejades, safanòries, moniatos i el corresponent "pixavi" que parlava castellà.

Es clar que perquè el valencianisme sortira al carrer com un ciutadà amb cèdula fón precis que vixquera primer al cor d'«Viva», als finestrals dels patriotes la senyera tat, anaven fent via, porucs de fer-ne una mica massa.

★

El 3 d'este mes finà a València un home representatiu d'aquell valencianisme de què us parlava: Lluís Cebrian i Mezquita."

Després de consignar unes quantes dades biogràfiques, acaba:

"Sota la cúpula blava del cel valencià ha passat el cos fred d'un fill de "La Morta Viva", als finestrals dels patriotes la senyera barrada a mig pal i el cor trasbalsat de dolor."

ANGLATERRA, CONTRA LES DICTADURES

El *News Chronicle* publica un manifest signat per cent quaranta-cinc personalitats eminents de les lletres, les arts, la política, l'església, a favor de la llibertat i contra tot intent de falsa seguretat dictatorial. Entre els signants destaquen lord Cecil, l'arquebisbe de York, Julian Huxley, Walter T. Layton, Landsburg, sir Oliver Lodge, Herbert Samuel, molts rectors d'Universitats i els eminents literats Bondfield, Priestley, Virginia Woolf, Gilbert Murray i Wickham Steed.

Dia el manifest: "El món modern es veu afrontat per una onada de violència en el pensament polític i en l'acció. La democràcia està novament en perill. La lluita per la llibertat és una vegada més una sortida vital.

Uns moviments polítics s'estenen ràpidament, els membres dels quals estan preparats a usar mètodes violents tant per apoderar-se com per retindre el poder.

Una vegada en el Poder, suprimixen sense pietat qualsevulla manifestació de crítica o d'oposició, aplicant mètodes d'Inquisició a les opinions polítiques. Per esta finalitat empren no solament coaccions físiques, sinó tota mena de projectes de propaganda reforçada pel control monopolisat de la premsa, la ràdio i qualsevulla òrgan d'opinió.

★

Fins ara en el nostre país hem conservat el nostre tradicional respecte per l'ordre públic, la llibertat personal, la lliure emissió del pensament i la discussió. Recentment, però, per part d'uns feixistes s'han usat

mètodes d'intimidació, i els comunistes, encara que no militarment disciplinats com els atres, han ret escarni de les institucions democràtiques. Per atra part, fins en els partits ortodoxos hi ha una disposició a evadir-se del Parlament contrariament al desig de millorar-lo.

L'alternativa davant d'estos mètodes de violència i dictadura no és, com pensa algun desesperat, una resignació supina en mesures tímides d'avenc, que fins ara han estat associades al funcionament de la democràcia. Creem que un gran nombre d'hòmens i de dones del nostre país vorien amb goig el funcionament intens del Parlament amb un programa de reorganització econòmica i internacional, fet amb l'intent de resoldre les necessitats de la nostra època. E ta opinió està al marge de les amenaces d'acció revolucionària o de repressió arbitrària, però estan disposats a respondre a una crida en què se'ls demane la col·laboració intel·ligent. Només tractant seriosament l'electorat podem evitar que la desesperació el faça víctima de la falsa seguretat de la dictadura.

Per la nostra banda, creem que el poder d'acció pot ser donat a un estat democràtic, mentre, ensems, la llibertat de l'individu està en seguretat. Si la democràcia moderna ha de sobreviure, els electors han de ser informats, convençuts, guiats. Per esta raó necessitem un mètode polític que combine:

1. Una convicció profunda de la suprema importància de la llibertat.

2. L'apreciació de la urgència d'assegurar la pau i la justícia reorganisant sense tardança els afers nacionals i internacionals.

3. La determinació de treballar per la democràcia com a salvaguarda de la llibertat.

4. La concepció del cabdillatge que supose el tracte respectuós amb la democràcia, oferint esquemes d'organització futura, comanant amb mètodes de raó i segons els mèrits.

Creem que Anglaterra té un públic que desitja este cabdillatge eficient per guiar la democràcia segons la raó. Per este mitjà, i no per mètodes de violència, podem trobar les solucions a aplicar als problemes cabdals que la nostra època planteja.

La Parisièn

Casa molt assortida en records de València i de la seua Patrona Verge dels Desamparats Artcles de Toledo Dins del passatge de Ripalda

RESTAURANT

Dels Jardins del Real

Servici permanent des de les 8 del matí

TELEFON 10.647

Curs de Morfologia Valenciana per correspondència

des de les planes de EL CAMI

Curs gratuït

Es considera matriculat qui envie la primera lliçó

L'estudi de la Gramàtica Valenciana interessa a tot ciutadà, especialment escriptors, mestres d'escola, estudiants, periodistes, oficinistes, correctors d'impremta, etc.

El Curs de Morfologia Valenciana per Correspondència constarà de unes 20 lliçons amb exercicis pràctics

Un curs complet de Morfologia Valenciana (grau elemental)

Obrers, artisans, intel·lectuals: **Aprenau Gramàtica Valenciana!**

OFICINES: Centre d'Actuació Valencianista, Departament de Cultura; Avda. Nicolau Salmeron, 13.-VALENCIA

Es prega als subscriptors de fora que no estiguen al corrent en el pagament de les quotes, envien el seu import a l'administració per Gir Postal o en segells de correu. En atre cas els deixarà de ser enviat el periòdic

Restaurants

Termes Victòria i Hotel del Port

Menús selectes
Telèfons 31046 i 30875

CALÇATS

RIERA

SUCCESSOR

BLAS CERVIGÓN

LAURIA, NÚM. 3

TELEFON 11663 València

Febra poètica

Estos són els dies de la veritable febra poètica. A València som més matiners en esta floració primaveral madurada al caliu de les falles. Ni els Jocs Florals trastornen tant les imaginacions, perquè allí acodix qui ja es creu en condicions de concurrir a un certam. Per a fer un llibret de falla no es necessita res, segons creu la gent. Qualsevol veu una miqueta espavilat, comença a amuntegar renglons i després... després ve als que tenim devoció per la Santa Poesia, dient-nos: "Mire, jo no tinc pretensions ni estudi. Arregle'm-ho." Així passa que alguns —per mi patle— que mai hem pensat fer un llibret de falla perquè ho creem difícil, el llibret ideal, s'entén, hem d'intervindre en estes tirallongues de desfici fins on es puga salvar la gramàtica i el bon senderi, que no és massa.

Si és o no important un llibre de falla es pot veure llegint els premiats per Lo Rat-Penat estos darrers anys, escrits per les plomes més prestigioses de la nostra literatura popular. Es esta una manifestació que no podem creure de poca vàlua, perquè en esta literatura està la sal del nostre caràcter. Un col·leccionista de llibrets té al seu abast l'ànima valenciana. Com que les falles són la protesta de l'abandó municipal, la sàtira de les costums, les aspiracions fallides, la política local i tota la vibració ciutadana, un llibret encloou allò que llegim a la premsa diària, i lo que és millor: lo que no es pot llegir.

Un bon autor de llibrets de falla no hauria de desdenyar la publicació d'ells en un volum més permanent que els moridors llibrets actuals. Un bon exemple el tenim en el recull de *Llibrets de Falla escrits pel genial poeta Dr. Don Joseph Bernat Baldoí*, edició que, en 1916, féu en Sueca Màximo Juan, promptament adquirida pels amants de les nostres costums. Hi ha en esta col·lecció sis llibrets, dels anys 1855, 56 i 58, per a la falla de la placeta de l'Almudí. El mateix any 58 va fer també el de la placeta del Tossal i el de la placeta del Teatre Principal. L'últim, atra vegada per al Tosal, en 1861. Per ells veem que estes falles tenien poques figures, i els assumptes eren eròtics, però poc expressius, deixant al llibretista la part picanteta. Es té la impressió que seria més saborós llegir el llibret que voré els ninots. La musa de Baldoí no cal dir com s'explaia tenint aquells assumptes tant de la seua especialitat. L'explicació és en prosa valenciana i després de l'argument venen ja els *ovillejos* —aleshores estaven molt de moda—, les dècimes, les cinquetes i quatretes. No sabem per què la descripció de la falla de l'any 1861 està feta en castellà. També hi ha alguns versets castellans en atres llibrets quan el personatge no és valencià.

Estos llibrets ens diuen que les falles es cremaven entre vuit i nou de la nit; que no es perseguia el joc; que la indumentària de la joventut era exagerada: així, per exemple, es parla de "una pollera d'eixes que s'estilen ara i que solen portar les xiques de *buen tono* en compte de sinagües". Detalls particularíssims que, com diem de les oracions i romanços de cec, no es troben en cap altre lloc tan saborosament i espontàniament descrits.

I tornant a reprendre el tema del començ, frobem que per a subsanar la penúria i ajudar una miqueta les vocacions, caldria tindre uns manualets per

als autodidactes d'aquelles matèries més corrents. En este cas un d'eixos que suggestivament us diuen: "¿Voleu saber escriure versos?" Perquè no ignorem que de poc temps fa l'Editorial Barcino ha donat un resum de poètica, però açò ni es veu a València ni és probable que s'ho compraran estos autors expontanis. Un quadernet pràctic de vuit o deu lliçons si que podria llençar-lo qualsevol editorial o, si a la Redacció d'EL CAMI li semblara bona la idea de fer un *Curset*, més breu que l'ortogràfic, crec que les lletres valencianes ho agrairien.

Ja sabem que se'ns dirà que atres problemes socials i polítics mereixen la palpitant atenció actual. Jo he de oposar a d'açò que si voleu passar l'esguard per la premsa de Madrid i Barcelona trobareu cada setmana lectures de poesies, estudis sobre els poetes, versos als diaris —als diaris grans i ben fets— i àdhuc revistes de poesia comentades oportunament. Hem parlat de la festa de les falles i dels Jocs Florals: dues festes valencianes de cada any que han de produir versos; doncs existix el fet, la necessitat d'ajudar-lo és manifesta. Puix cas singular a València, no hi ha periòdic que publique versos. I cal pensar que des de Vilarroja, iniciador del ressorgiment literari vernacle, fins a hui, lo que ha persistit de totes les formes d'expressió ha estat la poesia. Lo que arborà l'esperit popular, tan necessari a la nostra poixança, és la poesia. La figura més preminent de la nostra literatura, la que ha fet que el valencià es diga "la llengua d'Auzias March", l'ha donat la poesia.

Als lectors d'EL CAMI no els interessa gens ni mica la poesia?

ENRICH NAVARRO BORRAS

★

Ortografia Valenciana, per Carles Salvador.

La col·lecció *L'Estel* ha enriquit la seua sèrie de Quaderns d'Orientació Valencianista amb la publicació de les lliçons del *curset* d'ortografia per correspondència seguit per Carles Salvador. Amb este volum inicia el nostre company les seues lliçons de gramàtica, entre les quals figura el *Curs de Morfologia Valenciana*, també per correspondència, l'anunci del qual es publica en este mateix número.

Com el curs d'ortografia aparegué a EL CAMI, tenim referències exactes de l'interés que va desvetllar entre els nostres lectors, als mitjos pedagògics i entre tots els valencianistes en general. Les lliçons eren enviades per a la seua correcció a les múltiples oficines establertes. Realment el *curset* fón un èxit i palesà la utilitat de tots els esforços que tendixen a proporcionar mitjans —prou escassos, certament— per als que per curiositat o estimació per la nostra llengua aspiren a conèixer la manera d'escriure-la correctament.

Es per això que tots aquells eixercicis han estat aplegats ara en este volum, responnent així a les demandes que ens formularen nombrosos cursistes per a què foren publicats, sobre tot tenint present que no tots ells havien pogut seguir el *curset* des de la primera lliçó i que desitjaven poder-les conservar.

Cal, puix, que els *cursetistes* i amants de la nostra llengua adquirix-

quen este volum que els permetrà d'escriure el valencià segons les normes ortogràfiques aprovades en desembre de 1932.

L'ortografia —com diu Carles Salvador en el seu pròleg— s'aprén més exercitant-la que recordant les normes. Ningun procediment millor, per tant, que el de desenrotllar els exercicis de cada lliçó.

Finalment digam que la tasca que en este sentit realisa Carles Salvador, mai no serà prou agrada.

★

Bulletí de la Societat Castellonenca de Cultura.—El volum gener-febrer d'enguany conté el següent sumari:

La hipoteca dotal, Honorio Garcia; *Les relacions del principat de Catalunya i els regnes de València; Mallorca amb Anglaterra i el parallelisme monetari d'estos països durant els segles XIII, XIV i XV*, F. Mateu Llopis; *Los nuevos hispanistas: Sir Post, Leandro de Saralegui; El Museo Provincial y don Justo Bon*.

Notes gramaticals

Gratuit, no gratúit

La paraula *gratúit* la veem sovint grafada *gratúit*, i així alguns escriptors donen a entendre, en grafar-la amb dièresi, que consta de tres síl·labes (*gratúit = gra-tu-it*).

Esta gràfia errònia deu vindre, segurament, de la semblança amb la terminació d'alguns participis, els de verbs terminats en *-ir*, com *traduir, influir, induir*, que fan: *traduít, traduída; influít, influída; induít, induída*, els quals porten dièresi.

Però *gratúit* no és cap participi, no és cap forma de flexió verbal i per tant no s'ha d'escriure segons els participis terminats en *-uít*; és un adjectiu i perquè ho és, hom pot formar un adjectiu amb la seua forma femenina, més la terminació *-ment* (*gratúitament*).

El diftong creixent *ui* el trobem en un gran número de paraules: *fruita, viúit*, etc., i quan la *u* seguida de *i* no forma diftong amb esta, cal posar damunt de la *i*, en escriure, els dos punts de la dièresi: *fruitó*.

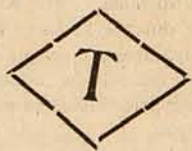
Recordem que per excepció (veja's *Ortografia Valenciana*) tampoc no porta dièresi

l'infinitiu: *fruit*;
el futur: *fruité*;
el condicional: *fruitria*;
el gerundi: *fruitint*.

Tornem on érem. La semblança de la paraula *gratúit* amb la terminació d'alguns participis no ens ha de portar a una grafia equivocada. La paraula *gratúit* té dues síl·labes. (*gra-túit*) i no tres, com resultaria en desfer el diftong amb la dièresi. Que ho recorden els poetes!

CARLES SALVADOR

Camions

DIAMOND

Un chasis per cada ús
De una a dotze tonellades

Concessionaris exclusius per a les províncies de València, Castelló, Alacant, Múrcia, Albacete i Teruel

Autolocomoció

:: Casanova

Pau, núm. 25 - Telef. 11205
VALENCIA

TEATRE

El passat dumenge es celebrà a l'Associació Valenciana de Caritat un banquet homenatge que els autors dedicaven als seus companys J. Serrano, J. Peris Celda i J. Castanyer Fons, per la seua labor en pro de l'autonomia de la novella Societat Valenciana d'Autors.

L'acte resultà brillantíssim per el seu caire benèfic, puix els assistents a dit banquet sufragaren els gastos d'un menjar extraordinari que moments abans fón servit als pobres que diària-

cians aspiraven; dient que no sols era el bé material lo que cercaven, sinó també la superació espiritual, que només actuant de cara al pervindre del nostre País Valencià, i sense invasions estranyes de cap classe, podrien conseguir els autors associats. El seu discurs, francament valencianista i de paragrafs expressius a la nostra llibertat, fón ovacionat per els nombrosos assistents al banquet.

També féu ús de la paraula el senyor Peris Celda per a agrair l'homenatge que junt als seus companys li havien dedicat.

Al finalisar l'acte, el senyor president de la Societat Valenciana d'Autors, En Ramon Cabrelles, entregà quatrecentes pessetes, import del men-

El banquet de l'Associació d'Autors Valencians

ment socorrir esta benemèrita Associació.

A més a més, este acte tingué un sentit de franc companyerisme entre tots els autors valencians, que aprofitaren el fet per a festejar així l'èxit que d'ençà de la seua fundació està assolint la Societat Valenciana d'Autors. Esta entitat ha obtingut l'autonomia de la Central d'Autors d'Espanya, sent reconeguda legalment. Aprofitem esta ocasió per a dir quelcom d'esta Societat que en el seu fons porta els arrels d'un valencianisme franc, un tant desdibuixat per la constant repressió de les gets de la *meseta* central. No és estrany, doncs, veure com els seus documents són redactats en llengua valenciana i aiximateix el seu reglament escrit únicament en valencià. (Curiositat contrast amb alguna entitat que es diu nacionalista tenint l'ideari en castellà-valencià.)

Però tornem al fet que ens interessa de moment. Més avant ja tindrem ocasió de parlar quelcom més d'esta entitat valenciana.

El banquet fón oferit per el senyor Soler Peris, que tingué frases d'elogi per als homenatjats. Sendin Galiana, de la Comissió organitzadora, llixqué un gran nombre d'adhesions que fins al moment del banquet s'havien rebut. També adreçaren la paraula els senyors Pellicer, que féu palès l'adhesió de la Sociedad General de Autores Dramáticos de España, i Josep Maria Joan Garcia.

El President de la Diputació Provincial, allí present, fent honor al mot de "provincianisme" que constantment ens adrecen aquells que estan més prop que nosatres de tal defecte, s'alçà a parlar, adherint-se també en nom del Governador. El seu parlament, que començà en castellà, fón verdamament desagradable, puix les seues paraules de tendència centralista donaven trist contrast a l'acte. No comprenem com el senyor Bort cerca un valencianisme (?) i propugna constantment per una Espanya "única e indivisible", que nosatres traduiríem en "una Espanya imperialista i provinciana".

Estes foren les normes del discurs del President de la Diputació, invocant una valencianista falsificada per els instints de centralisació, causa de la nostra anulació en el camp de la cultura i de la pèrdua de les nostres llibertats.

A continuació féu ús de la paraula el nostre amic valencianista J. Castanyer Fons, que reaccionant contra les paraules del President de la Diputació, féu patent a lo que els autors valen-

jar extraordinari que moments abans havia segut servit als pobres.

A les nombroses felicitacions unim la d'EL CAMI, que coralment s'adherix a la patriòtica labor de la Societat Valenciana d'Autors.

Nostre Teatre

Paraula d'home. Dos actes, de Josep Peris Celda.

Un dels autors que amb més facilitat concebia els tipus populars valencians, és indubtablement l'autor d'este sàinet que amb gran èxit s'estrenà el passat dia 16 en este teatre.

La present obra ens oferix una visió molt ajustada d'aquells barris tan coneguts per Peris, i fixant el punt d'acció en una carniceria, disfrutem contemplant la desfílada d'aquells personatges plasmats amb una gran realitat.

El començament d'este sàinet es desenrotlla amb disset figures que formen dos grups diferents que estableixen diàleg al mateix temps. Així, doncs, és fàcil adivinar la intenció de naturalitat en l'escena, puix que a la carniceria escenificada no li és possible més realitat.

Emília Clement féu una bona creació de la seua Angela, que va sentir intensament. Pepeta Arbona, admirable en el seu treball, D'ells, Pepe Alba, Sánchez, Espi, molt bé. La resta de la companyia contribuí a l'èxit. I després de fer l'elogi del conjunt, no volem tancar el paragraf sense dedicar un aplaudiment a la simpàtica menuda Fernández, que una vegada més en mostrà les seues grans qualitats d'actriu. Aiximateix, el nostre aplaudiment a l'apuntador senyor Jarque, per la seua difícilíssima labor.

KARANTULA

Calladors a olls pesats
Pastadores, cilindres etc.

IMAD

Batedores per a arròs i blat
:-: Molins per a arròs :-:
— Peladores de cacau —

Teléfono 12.705

Cami de Barcelona, 20 València

Academia del PATRIARCA.-1.ª i 2.ª ensenyança

Comptabilitat, Batxillerat, Magisteri, Comerç, Oposicions
92% d'aprovats i 40% de notes en examens oficials.

Director: Jesús Morante Borrás.-València.-CORREGERIA, 28

CINEMA

The Bowery

La presència a este film —que ve d'arribar dels U. S. A. sota el signe de l'álga blava i de la N. R. A.— de Wallace Beery i Jackie Cooper, la parella que ens fon donat gaudir acoblada a *The Champ*, de King Vidor, poguera dur a l'ànim de mant amic del cinema la impressió que es trobava davant un intent inhàbil, d'explotació de l'èxit anterior. No volem negar redonament que al pensament dels productors no apareguera per un moment el disegni de susratllar una situació sentimental semblant a la que sabé fer reïxir Vidor; mes ara esta emoció matisada — paternitat i companyonia— cau del seu lloc central com a tema, per a cedir el lloc a la plasmació d'una atmosfera enraonadament pintoresca i que roba el cor a grans sectors del públic una mica snob si hom vol, però ben intel·ligent devegades; qui cerca amb una mirada mai fatigada eixa xifra cabalística del 1900.

El director de *The Bowery* ha estat més d'un cop, sobre esta mateixa secció, tractat amb tota l'estima que ell mereix, per mi, i per la ploma del meu millor amic C. J. de B. L'home que donà en 1928 la versió muda de *The Rain*, de Somerset Manghan, si després no ha produït encara una obra que pogués superar aquella, ha donat prou films intel·ligents i reïxits perquè no deixem de considerar-lo com una de les valors més autèntiques del cinema americà, hui en dia submerç en la crisi més profunda de la seua existència. Amb *The Bowery*, Raoul Walsh

obté destrament, tot i maneiant amb tacte els eternals elements sentimentals del cinema ianqui, una reconstrucció ambiental plena de suggerències del New York de la fi del segle XIX. El barri de Bowery, els seus cafés-concerts, el caire poblat que la metròpoli americana tenia fa quaranta anys escassos, giren a l'entorn de Wallace Beery, segur com mai d'ell mateix, ric d'una fantasia i d'un humor entremaliat, com fóra impossible trobar-ne lluny d'ell si no fos en el seu epònim francès, Raimu, distàncies salvades.

Volem confessar la nostra feblesa pel gran veterà del cinema ianqui, mes estem segurs que això no afeblirà el nostre esperit per a la crítica, i en afirmar que a *The Bowery* juga amb una eficàcia que ni tan sols a *The Champ* —amb tantes relacions subconscients, taumateix— assolí, esperem que se'ns faça crèdit.

Potser calga fer un retrat al film: el de la seua longitud excessiva —entengam bé que no parlem de temps, sinó de ritme— i la seua incidència en llocs comuns sentimentals, excessivament rebregats. Però la impressió de conjunt no pot sinó ser-li favorable sense reserves; i si la primera tendència ens duu a prendre'l com una obra plena d'enginy i de pintoresc, quan els pòsits es reposen al fons del nostre esperit, ens resta sobre tot el record gustós d'un film ben bastit i gens vulgar, que hom estimaria vore una segona vegada.

E. G. NADAL

Paris, febrer 1934.

Els films de la setmana

EL SEU UNIC PECAT: Director, King Vidor.

Hom no deu demanar profunditat de concepció ni gran aplom en la consecució d'una obra a l'autor que comença la seua carrera artística. Veritablement, hom no deu sinó encoratjar-lo, tot acusant-li els seus afectes perquè servint-li d'estímul arribi a superar-se a si mateix. Però si per atra banda de qui es tracta és un subjecte ja consagrat per l'èxit més falaguer, hom té dret d'exigir-li que una obra seua posseïxa aquella serietat i maduresa per no desmerèixer-ne al costat de la seua labor ja consagrada.

King Vidor no és cap principiant. *Alleluia i el món marxa...* hi són, sí més no, dues obres ben interessants d'este realisador per fer-nos palès que no es sense base este desengany rebut amb *El seu únic pecat*.

Si volguérem fer un *xiste*, diríem que el pecat ha estat de King Vidor, per atrevir-se de filmar un film tant pot digno del seu talent. Solsment que no seria l'únic, ja que la temporada passada en va cometre un altre en *Au del Paradís*.

El seu únic pecat, malgrat semblar incloure de primer antuvi un fort problema psicològic, no és res menys que un drama arreglat al més barroer paladar de l'empresa realisadora; però tot sincronisada a les vibracions hipersentimentals d'eixe gros del públic que no pensa en malgastar gens de matèria fosfòrica.

El tema tanmateix no és nou; en la vida sol presentar-se sovint dit problema. Un home pot estimar, tot sense deixar d'amar a la seua esposa, a una segona dona. Però un home mitjanament civilitzat deuria haver mostrat una major despreocupació pels *sagrats* llaços matrimonials. Car si el seu esperit ha arribat en este estat a estimar paral·lelament dues dones, la seua carn, menys estoica, no podria (o no debia) fugir-ne naturalment a la doble relació sexual.

Però si el director valeniment —amb hipocresia en la vida és permès— haguera abordat així el tema, no hauria pogut presentar-nos aquell final hiperromàntic —estúpid— del suïcidat de la segona dona per tal que el matrimoni es reconcilic cristianament. I açò que a qualsevol director hauriem passat, no podem perdonar-li-ho al realisador de *El seu únic pecat*.

PAPRIKA: Director, Carl Boese.

Haviem oït ja parlar de Franziska Gaal. El seu film *Verónica* és anterior a *Paprika*; per consegüent, supose que este serà en l'argument una còpia d'aquell. Els directors creuen que quan un artista hi fa bé cert paper, ha d'escotar-se fent arguments semblants. Però heus que el temperament de Francisca Gaal però no hauria de desmerèixer-ne, car no coneïem cap *vedette* alemanya (vullc dir en la producció alemanya) que posseïra en tan alt grau l'expressió i la sensibilitat. Els seus

ulls i la seua veu hi tenen una desconneguda i rara voluptuositat; però no res de *sex-appeal* ni *vampirisme*, sinó tota ella naturalitat; amb una encisadota gràcia i picardia.

Perquè hem de dir que l'anècdota del film és ben posa-solta. Solsment, però, que al revés dels francesos, els alemanys no solen mesclar-ne als assumptes sexuals. Però Franziska Gaal, feminitat graciosa i picant, però sense pornografia, ha pogut treballar-ne al seu gust i ha pogut expressar-se plenament sense els entrebanes d'una anècdota seriosa.

ADEU A LES ARMES.

Frank Borzage, realisador, entre molts altres, de *Liliom* i *El setè cel*, és

"Paprika"

un pobre xicot que deu patir del fetge, car és un romàntic aferrat i incorregible, incapaç d'abandonar en estes hores aquells arguments sentimentals i les seues escenes de patètic dramatisme.

Farwell to arms és no res menys que un fulletó per entregues. Anècdota curta, però fàcil de perllongar fins als deu o dotze tomos; i de final adaptable a tots els gusts.

A més a més, hi té dues agravants: reiniciació en temes de guerra i un diàleg excessiu. Diàleg que se'ns fa més insuportable en el sistema de dobles amb accent d'andalús.

I a tot açò, Borzage sols ens ha resarcit amb alguns primers plans admirables..., però quan no devia cercar ni acusar-los: les escenes patètiques sentimentals. No obstant açò i merces a la bona interpretació d'Helen Hayes i Garay Cooper, el film passa.

SUBURBIS: Cinaes.

Dans les rues és el títol original. Des del començ hom observa una acusada tendència a l'escola de René Clair.

Admirable percepció dels més senzills detalls dels arravals parisencs; allò que Clair descobrira tan fortament cinematogràfic.

Fins amb l'anècdota del film s'hi veu la influència de *Sur les tois de Paris*. Inquietuds sentimentals, psicològiques, d'eixa gent mig delinqüents, mig bones persones, que viuen al marge de la llei als suburbis de París. Açò, tractat amb poca destresa, hauria donat l'efecte dels tipismes espanyols dels bandits i manoles; però René Clair no caigué dins de lo barroer dels assumptes dels apatxes, perquè sabé tractar-ho amb una mordaç ironia una mica patètic, però sense prendre-se-ho massa seriós.

Dans les rues és, doncs, una dèbil réplica a l'obra clairiana. Si fos un film amb grans pretensions, açò la perjudicaria; mes tractant-se d'una pel·lícula sense *bluff*, quasi *amateur*, ajuda a fer-la agradable i interessant.

CANÇÓ DE BRESSOL.

Walt Disney. Heus ací un artista i un poeta, és a dir, un bonfactor de la Humanitat. Els seus films són un bàlsem per a les nostres emfrosides ments, sempre reblides de preocupacions i neguits. Mirant un film seu —un poema de múltiples arts—, hom ha d'admirar-lo com a un dels personatges més interessants d'hores d'ara.

Un nen en el bressol i una mare que canta per dormir-lo...

No, el nen no deu deixar el jardí infantil; és on deu permanèixer; amb aquells arbres que crien hibernons, xupetes, pilotes i altres muls de juguets. No deu de passar-se'n al jardí prohibit, on els arbres crien no més fruites per fer mal: tissores, gavinets, ahulles, etc. i on el sol es troba ple de bitxos rars, com navaixes-saltamonts, tenalles-alcrans, etc...

I quan la mare termina la cançó, el nen ja dorm.

Cal admirar quina visió la de Walt Disney per presentar-nos tan meravellósament els seus petits poemes capssant aquell bon gust d'infantilisme —

Avenida, la seua sisena sessió de cine-club.

Es projectarà el següent programa:

1. Un film americà d'avant-guerra.
2. *Un dia d'octubre en Batxarac*. (Documental.)
3. *Variété*, de E. A. Dupont, amb Emil Janings i Lya de Putty.
4. *Rússia d'ahir i de hui*. (Reportatge.)
5. *Leningrad*. (Reportatge.)

Les invitacions es poden recullir en l'estatge social de la F. U. E., o en la porta del cinema Avenida.

L'autorisació de la rifa a França ha constituït un esdeveniment: els diaris gràfics han portat tota mena de fotografies dels premiats, i una confirmació d'esta importància és que ja s'anuncien dos films, un dels quals serà de Pagnol, el cèlebre escriptor francès, autor de *Marius*, *Fanny* —que no sabem per què no s'ha estrenat encara aquí— i de *Topaze*. Amb el títol de *Le coiffeur de Tarascon*, hom afegix, i potser esta és la part més interessant, que la realisació d'este film serà amb la col·laboració del cèlebre guanyador, que, com recordem, és barber; no hem aclarit si esta col·laboració serà com a actor o com a productor. Hem de notar l'esperit indiscutiblement pràctic dels francesos, que abans de celebrar-se el segon sorteig ja tenen a punt una pel·lícula i un col·laborador del primer, mentre ací, que tenim rifa de fa anys i un cinema nacional de fa temps, no se'ns ha ocorregut mai fer-ne cap film; almenys que l'exemple de França els servixca.

FUTBOL

Alcúdia de Carlet

Marxalnes, 1. Alcúdia, 2.

El diumenge passat es jugà el VIIe partit de "Copa", que resultà prou mogut.

L'equip foraster dominà la major part del temps, però es mostrà quelcom insegur en el remat, no marcant per este motiu i a més per la bona actuació de la defensa i el porter locals.

L'Alcúdia, a pesar d'estar la major part del partit dominat, no pergué la moral i sabé aprofitar els moments del seu domini per a marcar dues voltes i seguint per tant invençut en el present torneig.

Els de casa formaren el mateix onze del diumenge 11, però tingué que retirar-se Marçilla i sortir el reserva Vaia. L'arbitratge de Cerdà, imparcial.

Josep Antoni Noguera, S. A.

FÀBRICA D'OLIS VEGETALS

Especialitat en el de coco, sésam, ricí i llinos

FÀBRICA: Camí de Madrid
Teléfono 14.530

Fàbrica d'Àcids i Superfosfats
GUANOS "LA NOGUERA"

Especialitat per a cada cultiu
PRIMERES MATERIES PER A ABONOS

FÀBRICA: Camí Fondo del Grau
Teléfono 81.508

CONSIGNACIONS DE VAISELLS
AGENCIA DE DUANES

DESPEATE: Espanya Via, 12
Teléfono 14.530

Apartat de Correus n.º 9
VALENCIA

Les noves operetes que presenta

LA SASOPI

Una noche en el Gran Hotel (Marta Eggerth)

Una muchacha inolvidable (Willy Forts, Dolly Hass)

La Condesa Mariza (Dorotea Wieck)

Son maravellas musicales

La nostra " Protectora de l'Ensenyança

Alguna vegada ens hem fet la següent pregunta:

Què és primer a crear, l'ensenyança valenciana o la protecció a l'ensenyança valenciana?

Perquè sembla no es pot protegir allò que no existix. I no obstant, trobem que no pot nèixer allò que no ha estat prèvia i convenientment preparat per a ser un fet biològic.

Però si destriem les dues possibilitats pedagògiques relacionades amb la formació cultural dels infants valencians, hi ha, per un costat, la iniciativa de l'Estat, i per l'altre, la dels particulars. La primera —i no és venturera l'afirmació— tardarà un bon espai de temps a fer-se sensible ni en una graduació mínima. La segona possibilitat, donat el volum numèric i la qualitat del valencianisme actiu, és un fet natural del nostre temps. Ja és un fet, i, en actuació valencianista positiva, tindre un fet a les mans comporta un deure: el deure patriòtic de no deixar-lo escapar per a què morga.

Es ja un fet l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana, i tot valencià nacional ha de saber què és la nostra Protectora i s'hi ha d'allistar per donar ajut, al menys amb les seues quotes, a l'obra de qui enfervorit i constant ha tingut la iniciativa de suplir la de l'Estat. Perquè la iniciativa particular ha fet Curssets d'Idioma, de Literatura, d'Ortografia; ha fet ensenyança d'infants en diferents centres, i darrerament les curtes setmanes d'una Colònia de Vacances... Però com que esta diversa labor ha estat esparsa

i intermitent per manca de protecció, ningú no se'n adona d'ella i no marca un senyal prou profund. Cal, puix, una constant ajuda per a què la labor siga continuada i profitosa en tots sentits.

Si tot el que ha fet el valencianisme relacionat amb l'ensenyança valenciana en els darrers vint-i-cinc anys —i no és molt, perquè ben bé cabria en vint-i-quatre mesos seguits— ho fèrem ara novament sense interrupció ninguna, ens atrevim a dir que podríem alçar en peu milers de ciutadans que hui són només valencianistes en potència. I estos milers ens farien crear una escola valenciana anual. I cada escola seria un planter d'individus nacionals conscients.

Tots els idealistes —els polítics, els religiosos sobre tot— demanen l'escola, perquè, diuen, és l'alçaprem per a la consecució de llurs respectius ideals. Esta creença que és una gran mentida i alhora és una gran veritat, deu compartir-la el valencianisme perquè és obra col·lectiva el redreçament d'una col·lectivitat.

I qui pot iniciar un tal esforç? L'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana, ço és, l'acoblament de patriotes actuants en el sentit d'afavorir l'ensenyament en nostra llengua, abans de res. Sentim, i voldríem fer sentir als nostres lectors, un gran entusiasme per esta obra que considerem de gran oportunitat i de gran eficàcia. Per a aconseguir-ho no serà este el nostre article de periòdic.

CARLES SALVADOR

Fent CAMÍ

L'ORIGEN DEL CARREC

En l'enquesta sobre els cronistes que eu lector trobarà en altre lloc, es demana què es deu fer amb el càrrec de Cronista de la "provincia", actualment vacant.

No anem ara a opinar pel nostre compte, sinó a recordar com es va crear eixe càrrec. Sembla que havien nomenat Cronista de la ciutat al poeta Teodor Llorente, i l'historiador i a l'ensem polític senyor Martínez Aloy senti amb tal motiu la pruija de ser més que l'esmentat poeta. Portat per este desig, proposà a la Diputació que instituïra el càrrec de Cronista "provincial i àdhuc fixà les condicions per al càrrec a la seua mida. El resultat fón que el senyor Martínez Aloy esdevingué Cronista de la "provincia", demarcació que per a ell tenia més categoria que la de ciutat. Havia conseguit, doncs, ser més que Llorente.

Després del senyor Martínez Aloy, a ningú li ha fet goig el càrrec, i la prova és que encara està vacant.

UN TELEGRAMA HISTORIC

El governador senyor Aguilera ha enviat a Castrovido un telegrama que volem donar a conèixer als nostres lectors. Els diaris l'han publicat a la secció informativa del Govern civil, sense dubte per manca d'una secció humorística. Diu així:

"Governador civil a Roberto Castrovido.

Entusiasmados articulo suyo publica hoy *El Pueblo*, protestamos contra inutilidad física que se atribuye para rehusar ministerio, recordándole que no se gobierna con los pies, aunque muchos, desgraciadamente, hayan gobernado sin otras luces."

UN DESCUBRIMENT

El senyor Hugo Menghini, corresponent des de Roma a *El Mercanti*, escrivia l'altre dia que "el volcán Estromboli fué maravillosamente descrito por Homero en versos *latinos* y por Spallanzani en prosa vulgar."

Si Homer escrigué versos llatins és que el senyor Menghini ha fet un notable descobriment en el qual no ha reparat encara ningú, llevat de l'articulista.

home, per a redimir al nostre País Valenciana, hui oprimit per l'imperialisme del centralisme.

ANTONI COLOMINA
I PASCUAL

Barcelona.

Franco Tormo

Xapes

Asientos

Taulers de fusta

C. PICASENT, NÚM. 8

Teléfono 12.302

VALENCIA

Una Pedagogia Valenciana

Dos conferències a l'A. V. E. en la U. P. V. per Francesc Alcaide Vilar

El catedràtic de la nostra Universitat, En Francesc Alcaide, està estructurant una Pedagogia Valenciana i ha tingut la gentilesa de mostrar-nos els dissenys del seu treball en formació.

Dimarts passat, en la primera conferència ens donà a conèixer la part fonamental de la seua obra; la part principal; el principi a on té que gravitar tota la pedagogia. Este principi ja l'ha trobat el doctor Alcaide, en les obres de Lluís Vives i en l'ànima del poble valencià. Es la utilitat. "Integrar l'ensenyament amb interessos concrets i immediats dels obrers i camperols." Perquè és evident que als obrers i camperols, com als xiquets, no s'els pot estimular més que amb lo que els interessa immediatament. Veritat expressada per ells quan ens demanen: Això, per a què m'aprofita? El mateix que trobem en la psicologia del nostre poble, es troba també en el nostre valencianíssim filòsof Lluís Vives, qui posa com a principi de tota la filosofia i pedagogia la utilitat. Tot el que siga inútil ho considera com estudi perdut i tota ciència que no tinga per fi la utilitat, és absurda. Açò ho trobem en totes les obres del nostre gran filòsof.

Veem, puix, que el principi utilitari, pràctic, és proclamat pel nostre filòsof i és a l'ensem la qualitat essencial del nostre poble. Este principi que trobem en la naturalesa i en la cultura

valencianes és el que tria el doctor Francesc Alcaide per a fonamentar la Pedagogia Valenciana. Totes les regles i els mètodes deuen ser penetrades per eixe principi.

Però ara apareix un problema que vol resoldre: dissenyar amb precisió el concepte d'utilitat. Per a realitzar-ho tenim que analisar el concepte d'utilitat en la naturalesa, vol dir, en el poble. Vore lo que els nostres obrers i camperols pensen que és útil, i partint d'eixa opinió popular, d'eixe fet natural, enaltir el concepte de utilitat, eixamplar-ho, completar-ho, segons la concepció de Lluís Vives. Açò vol fer-ho el doctor Alcaide posant-se en contacte amb el poble i dient-li: Tens raó; tens tota la raó; no deus fer més que el que et siga profitós i te comporte utilitat; però deus saber que hi han atres coses més elevades que no coneixes i ara menyspreues i que són molt més útils encara. Seguint la teua inclinació per la utilitat, tens que conèixer i practicar moltes coses més de les que ara coneixes i fas. Què són eixes coses de màxima utilitat? Quins mètodes emprarem per a mostrar al poble eixes coses que li manquen i que li donaran el ver concepte de la utilitat?

Açò serà el que ens dirà el doctor Alcaide en la propera conferència.

Cóm deuriem d'actuar les entitats valencianistes de Barcelona

Els meus ideals nacionalistes, naixuts des de la meua joventut, ensenyats per les doctrines dels grans patricis catalans Enric Prat de la Riba i atres, són cada dia més arrelats dintre de la meua ànima. Deploro i em fa sentir amargor vore que en esta ciutat germana, Barcelona, hi ha diversos centres valencianistes i no en resulta cap d'enfortit degut a petites passions que surten la major part d'elles quan reformen el Consell directiu, puix tots volen ser presidents, i d'ahí ve que es formen capelletes per no voler admirtir consells i estar disciplinats sota el règim dels Estatuts de l'entitat.

L'organització d'estes entitats està molt allunyada de tota actuació valencianista, puix alguns d'ells encara pensen que l'autonomia és allò de *regionalismo bien entendido*, i no volen ofendre la *Pàtria gran* i solsment honoren a la *Pàtria chica*, segons ells, amb soparets i paelletes, que acaben tots estos àpats cantant l'*Himne de l'Exposició*, i encara el canten amb lletra castellana.

Es creuen estos valencianistes castellanisats, que ser nacionalistes és odiar a Espanya, quan és tot lo contrari; puix els nacionalistes sentim un amor gran i desinteressat per tots els pobles d'Espanya, però volem que esta Espanya no ens oprimita, no ens tiranitze i que retorne les llibertats perdudes a aquells pobles que un rei traïdor se les va robar sota la força de la seua tirania.

Jo crec que els centres valencianis-

tes que existixen en esta Barcelona deuriem de ser apolitics, encara que el consellers directius i els socis de la col·lectivitat mantinguen cadascú la seua posició política social, puix no hi ha dubte que açò seria profitós per al nostre País Valenciana, perquè el dia que en les Corts de la República es descapellara algún assumpte d'alt interès per al nostre País Valenciana, allavors els consellers directius, sota la presidència, reuniria a tots els socis a una assemblea general i faria una crida per a què ells influïren als seus partits politics adherits, per a què els representants parlamentaris de diferent ideologia política votaren les proposicions i demandes justes presentades per el nostre País Valenciana al Govern central de la República espanyola.

Sempre seré partidari i no em cansaré de fer propaganda forta i activa per vore de fusionar estes societats valencianistes de Barcelona, i que cada soci mantinga la seua posició política i social, però posant la cara ben alta pr a defensar les llibertats del nostre País Valenciana i dels demés pobles ibèrics.

No és ara l'hora de passar el temps, com fan moltes entitats valencianistes, organisant festivals i balls de rams i toies, sinó que esta és l'hora d'acció, d'aixafar d'una vegada l'unitarisme, que vol estrangular-nos; és l'hora de fusionar-se tots els valencians residents en esta nostra germana Catalunya i formar un front únic separat de tot partidisme, per a lluitar com un sol

Universitat Popular Valencianista

Saló baix Consolat Llotja (Carrer de Cordellats)
(Centre de Cultura Valenciana) Actes públics

PROGRAMA PER AL MES DE MARÇ

Dia 1. Tercera lliçó del curs de "Història de la Literatura Valenciana", per En Francesc Almela i Vives. 7'30 vespre.

Dia 3. Conferència pel diputat a Corts En Juli Just, aprop de "Blasco Ibàñez: la seua literatura i València".

Dia 5. Conferència d'En Joaquim Reig aprop de "La idea d'Europa".

Dia 6. Conferència del senyor Miguel Duran de València, aprop de "Les constitucions politiques d'Europa i América i l'Estatut valencià".

Dies 8 i 9. Conferències aprop de "Economia valenciana", pel senyor Antoni Bru Rico.

Dia 10. Conferència pel advocat i diputat a Corts senyor Ignasi Villalonga Villalba, aprop de "La Hisenda valenciana".

Dia 14. Conferència del senyor Manuel González Martí aprop de "Cèramica valenciana".

Dia 15. Conferència pel culte compositor musical senyor Palau.

Dia 16. Conferència aprop de "Les llengües que ens calen usar", pel documentat president de Lo Rat-Penat, En Nicolau Primitiu Gómez.

Dia 17. Clausura de la Universitat Popular Valencianista per als curs 1933-34, amb una conferència del il·lustre catedràtic i degà de Ciències, En Francesc Beltran.

Nota.—Totes les conferències de març es donaran a les 7'30 de la vesprada.

Senyal de pas lliure

tindreu quan matriculeu vostre automòbil o vos despatxe el carnet de xófer

SENENT

Legalització
Automobilista

Colom, 58
Tel. 12345

Felip Albiol

Successor: JOAN ABBIOL

Accessoris per a màquines
Corretges : Lubrificants
Ferramentes

SERRA-CINTA «ELEFANTE»
hauria, 3 VALENCIA

T E B E F O D 10907

Fabricació de taulers, xapes i selents en tota classe de fustes

Salvador Vilarrasa

Jesús, S. V. S.
Teléfono núm. 12.221
VALENCIA

Sucursal en Barcelona:
Marqués del Duero, 127
Teléfono núm. 34.359

Fàbrica de conserves alimentícies, embutits i saladures de producte del porc

LA PASIEGA

Avinguda del Port, 169

de Francesc Taberner
Almacenista de colonials

Especialitat en Canalada "Canals", gros, mitjà i primet. Quadros de canalada magra. Papades. Pernils estil "Andorra", sense pell ni canalada. Pernils "estils" "Trévlez" i "Aragó". Espalletes. Manteca pura de porc.

Fabricació d'articles fins, com "Mortadella", "Ficadet de pernil", "Ficadet", "Frito clàssic valencià", Llengües a l'escaleta, "Chicharró Madrid", etc. Pernils en llengües estil "York", Pernils "Bayona".

VALENCIA

Banc de València

Alfred Calderón, núm. 11 - VALENCIA CAPITAL: 50.000.000 de ptes.

CAIXA D'ESTALVIS En llibretes al 3 i 1/2 per cent d'interés anyal amb SERVICI DE GUARDIOLES

BANCA CANVI BOLSA

Fàbrica Llunes i Cristals

J. Prat

Colón, 7 - Teléfono 17.280
València

EL CAMÍ

Direcció i Administració

Nicolau Salmeron, 13

Telèfon 17290

15
ctms.

Pedagogia

DEMOGOGIA ESTERIL

Si el fet haguera ocorregut a qualsevol indret de la Península, els plans encara dringarien en les oïdes. Però fón a Madrid i allí tot es disculpa. No tenim cap propòsit de ferir el sentiment de ningú. Ni tan sols l'orgull mesquí dels centre-habitants. Tenim un concepte tan clar del patriotisme, que no ens impressionen ja les opinions dels que sentint-se superiors ens inclouen en la classificació de "provincianos", ço és, dependents, servils, sotmesos, segons els antecedents romànics.

Es una preocupació més alta la que ens fa planyer, tant quan ocorren allà, com si es desenrotllaren aci, estos fets de la demagogia estèril, de la violència incivil. Cremar unes escoles, qualsevulla que siga la seua orientació, laiques o confessionals, és un acte d'incultura i barbàrie. Estimeim acceptables totes les estratègies que es desenvolupen legalment per a conquerir el govern del poble o assolir les supremes ambicions que pugna copsar la pensada humana. Però destruir? Això és lo més fàcil, però també lo més ineficaz.

Situant el problema dins les nostres dèries i ambicions valencianistes. Nosotres, que aspirem a la total revalencianització de l'escola, anem a aconseguir-la destruint les organitzacions escolars de l'Estat, que són les que més han danyat la nostra Pàtria? Es m'és planer, digne i humà el camí que ens porte a una autonomia lliberadora, que no el dels incendis neronians. El mateix es podria dir amb una tendència socialista o si voleu, més a l'esquerra, comunista.

Es la passió vessanta que cega els homes. La concepció materialista del viure que ens enfanga i no ens deixa volar als espais superiors de la serenitat i la cultura. Este és el problema.

Demandar una mica d'amor i tolerància a tots per a millor entendre's és la mínima exigència de la civilitat.

La demagogia és estèril i genera actes de barbàrie parions al de la crema de les escoles a Madrid.

ACCIO VALENCIANISTA

ESCOLAR

Este hivern, contingències electorals ens portaren a les terres castellonenes. Quin goig oïr de viva veu per Salsadella, Coves de Vinromà, Sant Mateu, Càlig i les muntanyes del Mes-
tre! Quina troballa de paraules!
Per Canet lo Roig estiguérem de passada en les darreres hores de la nit. Que lluny de nostra pensa, en aquells

moments, la idea o la recordança de que allí un mestre valencianista, Antoni Porcar i Candel—ja ens perdonarà l'amic— es llurava al treball patriòtic de formar per al nostre anhel la infància de Canet lo Roig, des de la seua escola.

Com una joia que ens fa més agradable el record d'aquelles terres germanes, arriba a les nostres mans esta revista escolar, *Ibèria*, composta, redactada i amb dibuixos, pels alumnes de l'Escola unitària de Canet lo Roig (Castelló), Martí Castell, A. Gimeno, Joaquim Segura, V. Eroles, sota la direcció del mestre senyor Porcar i Candel.

Estes sembres són les profitoses, puix els nens, a més d'una estimació depurada envers lo nostre, cospen idees de solidaritat que eleven els pensaments. Llixcau, com a mostra, l'anunci que copiem:

"Convidem a tots els nens de les terres ibèriques a relacionar-se amb nosotres. La nostra adreça és: Escola unitària de nens de Canet lo Roig, Castelló de la Plana."

Als petits amics que tan dignament honoren la llengua materna i al seu assenyat professor, els saludem des de EL CAMÍ amb la bandera barrada que arbora el goig per la seua lluida tasca.

INFORMACIONS

I COMENTARIS

Els estudiants de la Normal van desinquietats amb motiu de la terna que s'eleva per a la designació de Director i Subdirector. Tot és degut a les mateixes causes. Quan els procediments emprats afavorixen els partidismes, tot és lícit i lleial. Si els contrarien, són antidemocràtics i indignes.

Lo que interessaria és l'acert en la elecció. Qualsevulla que fóra el procediment emprat, d'entre els admesos com a normals en les pràctiques sociatàries, designar al més competent, al més apte, al més imparcial.

Lo contrari és dur llenya al foc. Ajudar a la guerra civil que sembla tindre un camp predilecte en els centres d'ensenyança.

P. ASINS

CASA CANET

Camises, Corbates, Mitges, Calcetins
Preus baratissims

Bolseria, núm. 32 València

Ferreteria

EL POAL

La més antiga i acreditada

Enric Izquierdo

Plaça Mercat, 27 - Tel. 12.237

C. Moll Na Rovella, 13 - Tel. 13.544

Lletra de Mallorca

Dins la foscor d'una capella dedicada a la Nostra Dona Santa Maria, que hi ha a l'església de Sant Francesc, de la ciutat de Mallorca, a davant una bella tomba gòtica d'alabastre, d'ençà de primeries del segle XIV hi crema una llàntia votiva.

A l'entorn d'esta tomba, per llargs segles s'han sucultat vivissimes disputes, i l'antiga Universitat Luliana, sempre entusiàsticament assistida pels concejals de Mallorca i el poble tot, com una cosa viva, ha mantingut el culte gloriós en memòria d'aquell qui fón el fill major de nostra raça.

Precisament és ara quan s'escau el setè centenari del naixement del que han anomenat cavaller errant del pensament, el benaventurat Ramon Llull, la fetxa del qual, no precisada, és probablement 1234 o 1235.

Ara que algú ha anomenat la paraula mediocritat parlant del nostre poble, ens ha de servir com a d'injecció de grandesa el record de la fascinadora vida del Mestre de la Barba Florida, que va encarnar l'esperit aventurer, teosòfic i visionari del segle XIV, juntament amb la saviesa enciclopèdica del XIII.

Ell fón el forjador de la nostra llengua, destriant-la de la provençal, i va fer-la apta per servir d'instrument als ingenus i pintorescs cronistes mitjvals, per donar lleis a la mar, fent de les ciutats de València, de Barcelona i de Mallorca emporis de riquesa, i convertint-la al mateix temps en la primera de les llengües vulgars, que va servir per a l'especulació filosòfica, molt abans que el castellà, que l'italià i que el francès.

Soldat de l'idea i almogàver del pensament, fón Llull germà d'aquells que feren estremir les runes del Parthenon i de l'Erectheion amb els accents de la llengua de la qual en diu En Muntaner "lo pus bell catalanesc del món".

S'ha dit de Ramon Llull, que un estat de passió llampaguetja dins tota la seua obra, ara amb serenor de nit autumnal, suava amb escruximents de tempesta. Però al mateix temps, i segons diu Menéndez i Pelayo, és místic a la manera de Sant Bonaventura i dels primers deixebles d Sant Francesc, dels quals porta infiltrada dins l'ànima la poesia ardent, candorosa i plena de sentiment de la Naturalesa, tot junt amb un gran desembaràs de dicció i una encantadora mescla de trivialitat i de grandesa.

La seua vida constituïx la més portentosa novella d'aventures. Primer, després de l'episodi de la seua conversió, viu solitari a Randa; després, viatger incansable, visita repetides vegades tot el món conegut aleshores, des de Santiago de Compostela fins a Abisinia, "ahont els homes eres negres", i des d'Anglaterra fins a Terra Santa i Tàrtaria. Naufraga i es salva nadant. Importuna a Concilis, a reis i a Papes, demanant ajut per les seues empreses. Funda el Col·legi de llengües orientals a Miramar. Té per càtedra, no sols els bancs de la Sorbona, sinó que també les places calcinades de Turin i Bugia, repletes de clamorosa multitud

de jueus, de mahometans i de renegats, que en les seues disputes sovint baraten en pedres els arguments. I finalment, apedregat a Bugia, satisfà les seues ànsies ardents de martiri i recullit per un vaixell de mercaders, va a expirar a la vista de les costes de la seua Mallorca.

Ramon Llull fón com les àligues, que amen el niu de les roques marnes, però el niu els és petit i llavors les seues ales potents les porten a la conquesta de l'espai lliure, des del qual dominaran el món i el conqueriran per la Pàtria, dins la qual sempre tindran ben fondes les arrels.

S'ha taxat de localista el nostre moviment nacional. Als que això suposen, cal que els expliquem que tenim una vella i gloriosa història de universalitat, però que per ser universals, abans hem de poder ser autènticament nosotres mateixos.

Endavant, amb els ulls fits en l'estel guaiador dins el gran espai lliure, i sempre endavant, ja que hem pecat alguna vegada d'arcaïsmes. Bé està el record de les glòries passades, però cal no tornar massa la vista enrera,

com la dona de Lot, amb perill de convertir-nos en estatuas de sal.

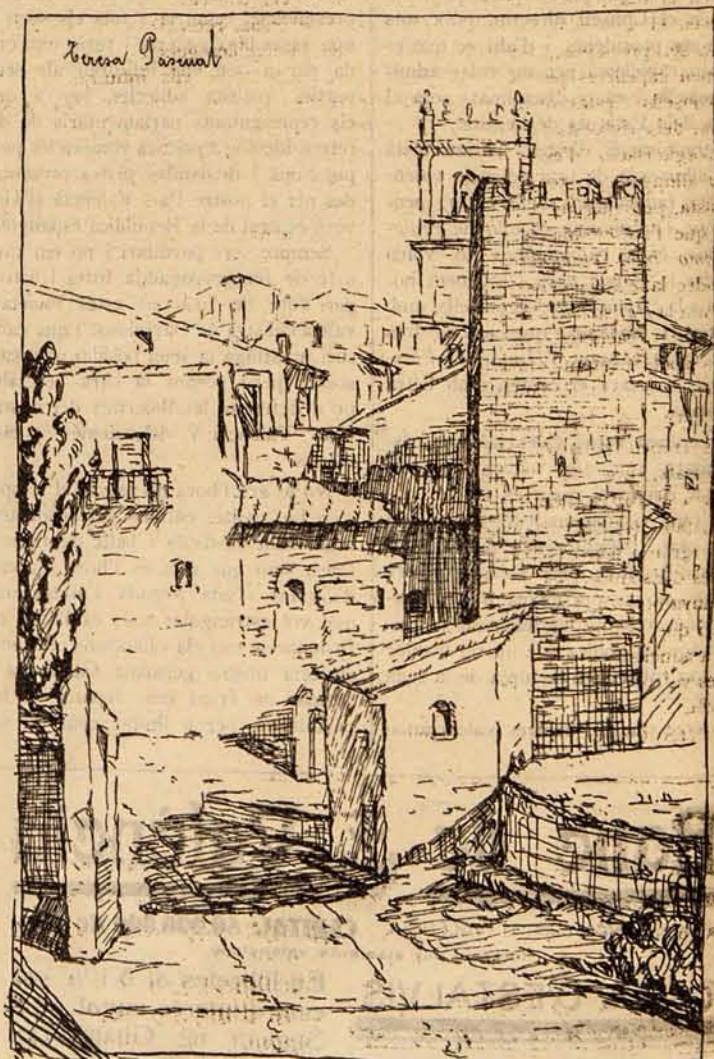
A. J. ALOMAR
Mallorca, febrer 1934.

Un acord de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana

En l'Assamblea general celebrada per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana el dia 7 dels corrents, es va prendre per unanimitat el següent acord:

"Considerant la importància que per a la nostra llengua té l'acord de l'Assamblea de Castelló, sobre l'ortografia valenciana, que marca un avanç significatiu en la difusió de l'idioma del País Valencià, l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana desitja que el seu primer acord siga la seua més franca adhesió a les normes ortogràfiques aprovades en l'esmentada Assamblea de Castelló el 21 de desembre de 1932, i per la consecució de les quals tan ja fer la patriòtica Editorial L'Estel."

Paisatges valencians

BENASSAL.—Per Tereseta Pascual

Lubrificants

— "Standard"—

Auto-engràs

— "Ultra"—

Importació directa

J. Porta Bernabé

Virués, 2 VALENCIA